τῶν διαφόρων εἰκονογραφικῶν τύπων. Ἀλλὰ τοῦτο παραμένει πρόθεσις μόνον, διότι ὁ σ. δὲν ἔχει τὸν ἀνάλογον ὁπλισμὸν διὰ τοιοῦτον σκοπόν.

Δεύτερον. Πάντα τὰ μεταβυζαντινὰ εἰς τὴν πραγματικότητα μνημεῖα τῆς Στεμνίτσης ὁ σ. ἀνάγει εἰς τοὺς αὐτοκρατορικοὺς χρόνους ἀπό τε ἀρχιτεκτονικῆς καὶ εἰκονογραφικῆς ἀπόψεως. Τὰ συμπεράσματά του εἶναι αὐθαίρετα καὶ ἐσφαλμένα, τόσον ἀπὸ πλευρᾶς ἡλικίας τῶν μνημείων, ὅσον καὶ ἀπὸ καλλιτεχνικῆς ἀξίας. Οὕτως ἡ ἐν προλόγῳ διαφημιζομένη πρόθεσίς του δὲν καταξιώνεται.

Τρίτον. Τὰ ἐκδιδόμενα ἀκιδογραφήματα καὶ αἱ ἐπιγραφαί, τὰ ἐπ' αὐτῶν ὑπομνήματα καὶ τὰ διαφημιζόμενα ὡς προσφερόμενα νέα ἱστορικὰ στοιχεῖα ἔχουν μυθιστορηματικὸν χαρακτῆρα.

Τέταρτον. Ἡ μέθοδος τοῦ σ. εἶναι ἀντιεπιστημονική· χρῆσις ἀφορισμῶν, ὑπερβολαί, παρανοήσεις, συγχύσεις, οἰκονομία τῆς ὕλης, ἀναφομοίωτα βοηθήματα ἐξ ὧν ἀντλεῖ, ἄγουν εἰς κοινοτοπίας καὶ καθιστοῦν τὸ βιβλίον ἀποτυχημένον. Ἐξ ἄλλου ἡ ἄγνοια ἱστορικῶν, τοπογραφικῶν καὶ τοπικῶν ζητημάτων τῆς ἐξεταζομένης περιοχῆς ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν σ. τὴν δυνατότητα νὰ ἐκφράσῃ ἐγκύρους γνώμας καὶ δυσχεραίνει ἔτι μᾶλλον τὸ ἄχαρι ἔργον ποὺ ἀνέλαβε.

ΤΑΣΟΣ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

René Henry, Photius, Bibliothèque, tome I («codices» 1-84), Paris 1959, σσ. LII+φφ. 191+σσ. 9 (Belles Lettres).

Ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον ἐνεφάνη ἐσχάτως διὰ τοῦ ἐν Παρισίοις ἐκδοτικοῦ οἴκου « Les Belles Lettres » ἡ ἔκδοσις μέρους τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Φωτίου, ἤτοι τοῦ κειμένου τοῦ περιέχοντος τοὺς κώδικας ἀπὸ 1-84, μετὰ γαλλικῆς μεταφράσεως καὶ παρατηρήσεων ὑπ' αὐτήν. Ἡ ὅλη ἐργασία ἐγένετο ὑπὸ τοῦ René Henry, διδάκτ. τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῶν Γραμμάτων, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Charleroi Athénée Royal.

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις, ἀφιερωμένη εἰς τὸν Albert Severyus, καθηγητὴν τοῦ ἐν Liege Πανεπιστημίου, εἶναι ἡ τρίτη κατὰ σειρὰν μὲ ἐπιστημονικὰς ἀξιώσεις, μετὰ τὰς ἐκδόσεις τῶν David Hoeschel (Augsburg 1601) καὶ Bekker (Berlin, 1824-1825).

Ἐν τῷ προλόγῳ ἐξετάζονται περιληπτικῶς βιογραφικὰ καὶ ἄλλα ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Φωτίου στοιχεῖα, προβλήματά τινα τῆς Βιβλιοθήκης καὶ ἐν συνεχείᾳ λεπτομερέστερον τὰ τῆς χειρογράφου παραδόσεως, τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων καὶ τῆς ἀνὰ χεῖρας· τοῦ κειμένου προηγεῖται βραχεῖα βιβλιογραφία.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
16/04/2024 12:04:13 EEST - 3.138.141.202

Πάντα μὲν ταῦτα εἶναι ἀναγκαῖα, διότι ἀποτελοῦν τὴν κλεῖδα διὰ τὴν μελέτην τῆς Βιβλιοθήκης. Νομίζω δ' ὅμως ὅτι ὁ συγγραφεὺς ὤφειλε νὰ εὑρύνῃ τὸ κεφάλαιον «La Bibliothèque» διὰ τῆς παροχῆς περισσοτέρων ἐπ' αὐτῆς πληροφοριῶν, ἀντὶ νὰ ἐπιμείνῃ διὰ πολλῶν σελίδων εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν κωδίκων. Καὶ ἐνῷ λ.χ. ἐν σ. XX ἀναφέρεται εἰς τοὺς τίτλους τῆς Βιβλιοθήκης, φαίνεται ὅτι ἀγνοεῖ τὸν τίτλον Μυριόβιβλος.

Ἐκ παραλλήλου, ἀντὶ νὰ παραπέμπῃ εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ziegler (σ. XXV, σημ. 4) διὰ τὰ θρησκευτικὰ ἔργα τοῦ Φωτίου, ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσῃ καὶ δι' αὐτά, ὅπως κάμνει καὶ διὰ τὰ ἄλλα. Ἡ ἰδέα μας περὶ ἑνὸς συγγραφέως, νομίζω, εἶναι μονομερής, ὅταν δὲν γνωρίζωμεν ὅλας τὰς πλευρὰς τοῦ ἔργου του.

Ὁ ἐκδ. λαμβάνων ὑπ' ὄψει καὶ τὸν Μαρκιανὸν κώδικα ὑπ' ἀριθμ. 451 (XII αἰῶνος) ἐστηρίχθη, ὡς εἰκός, ἐπὶ πλουσιωτέρας καὶ ὑγιεστέρας ἢ οἱ Hoeschel καὶ Bekker χειρογράφου παραδόσεως διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κειμένου. Αὕτη ἐγένετο πράγματι μετ' ἐπιμελείας, κατὰ κανόνα δὲ δὲν ὑπάρχουν ὀρθογραφικὰ ἢ ἄλλα σφάλματα, εἰς τρόπον ὥστε οἱαδήποτε παρατήρησις νὰ εἶναι ἀσήμαντος. Τὸν Henry βαρύνει μόνον ἡ ἀπροσεξία περὶ τὴν στίξιν καὶ ἰδίᾳ ἡ ἄγνοια περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ κόμματος. Παραλείπω σχετικὰ παραδείγματα, διότι τὸ φαινόμενον τοῦτο παρατηρεῖται δι' ὅλου τοῦ κειμένου. Ἐξ ἄλλου ἡ κατ' ἔρασμον προφορὰ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὴν περιφρόνησιν τῶν διαλυτικῶν σημείων π.χ. *Γαίου* 11b 42 ἀντὶ *Γαΐου*, *Τραιανοῦ* 17a 12, 31, 17b 8 ἀντὶ *Τραϊανοῦ* κλπ. ἢ εἰς τὴν ἄνευ λόγου χρῆσιν αὐτῶν ὡς *Γάϊος* 35a 35 ἀντὶ *Γάιος* κλπ.

Ἐξ ἄλλου διορθωτέον τὸ ἐν 36a 18 *στρεβλωθείησαν οἱ παῖδες*. Ἐὰν ὁ ἐκδ. ἤθελε τὸ *οἱ* δοτικήν, θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἔγκλισιν τόνου· πρόκειται ὅμως σαφῶς περὶ τοῦ ἄρθρου· γραπτέον ὅθεν *οἱ παῖδες*. Ὁμοίως τὸ ἐν 36b 18 *ἐν ᾗ ᾖσαν ἱππεῖς* διορθωτέον εἰς *ἦσαν*. Ὁ κατὰ δοτικὴν ἐμπρόθετος ἀποκλείει τὸ *εἶμι*. Σημειωτέον ὅτι αὐτὸς ὁ ἐκδ. ἑρμηνεύει ὀρθῶς. Ὡσαύτως διορθωτέα τὰ *περιεργίας* 33b 43 εἰς *περιεργείας*, *ἐκ τῆς* 5a 12 εἰς *ἕκτης*, *εψκγ* 7a 15 εἰς *,εψκγ*, *ἔσι* 9a 6 εἰς *ἔστι*, *ᾧτινι* 16a 40 εἰς *ᾧτινι*, *κἂν τοῖς ἄλλοις* 35b 32 εἰς *κἀν τοῖς ἄλλοις*, *ὁνόματι* 46a 15 εἰς *ὀνόματι*, *Ἰαννουάριος* 59b 14 εἰς *Ἰανουάριος*, *νοβελίσσιμος* 61b 18 εἰς *νωβελίσσιμος* κλπ.[1].

Ὁμολογῶ ὅτι ἡ μετάφρασις τοῦ κειμένου, ἥτις γίνεται διὰ πρώτην φορὰν εἰς τὴν γαλλικήν, ἀποτελεῖ ἆθλον διὰ τὸν Henry. Ἐν τούτοις θὰ ἠδύνατο οὗτος νὰ ἀποφύγῃ ὡρισμένας ἀκρότητας, παρὰ τὴν δήλωσίν του (σ. XLV) ὅτι ἦτο ὑποχρεωμένος ἐνίοτε νὰ ἀπομακρύνεται τοῦ κειμένου.

---

[1] Ἐπ' εὐκαιρίᾳ διορθωτέα καὶ τὰ τυπογραφικά: *ὑχάρχων* 6a 26 εἰς *ὑπάρχων*, *αὐτῷ* 9a 11 εἰς *αὐτῷ*, *κλέφαντας* 18a 17 εἰς *κλέψαντας*, *στραρηγὸς* 26b 34 εἰς *στρατηγός*, *εἶπεῖν* 34a 18 εἰς *εἰπεῖν*, *ἑλλητιστὶ* 46a 6 εἰς *ἑλληνιστὶ* κλπ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
16/04/2024 12:04:13 EEST - 3.138.141.202

Αἱ ὑπάρχουσαι ὑπὸ τὴν μετάφρασιν ἐπεξηγηματικαὶ σημειώσεις εἶναι μὲν ἄριστα, ἀλλὰ δὲν λύεται δι' αὐτῶν μόνων τὸ πρόβλημα τῶν νεωτέρων γλωσσικῶν ἰδιορρυθμιῶν καὶ τῶν ἰωνικῶν τύπων τοῦ κειμένου. Ὁ ἀναγινώσκων τὰς λέξεις *Καρταγένῃ* 13b 40, 14b 25, *ἔννεα* 20a 9, *μετάξεως* 31b 1, *Ἀρτοξέρξου* 36a 7 κ.ἀ., *ἐνίοτε* 46a 33, 62b 38, *ἀφιέται* 51b 15, *περιέχουσας* 54a 26, *Σπαρτιήτας* 39b 4 κλπ. ἔχει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι πρόκειται περὶ τυπογραφικῶν ἢ ἄλλων σφαλμάτων. Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο, ἐὰν ὁ ἐκδ., πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τοιαύτης συγχύσεως, προσέθετεν εἰς τὸ τέλος τῶν ὑπολοίπων τόμων πίνακα τῶν ἰωνισμῶν καὶ τῶν ἄλλων ἰδιοτυπιῶν τοῦ κειμένου.

Παρὰ τὰς μικρὰς ταύτας ἐλλείψεις ἡ παροῦσα ἔκδοσις εἶναι ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα τῶν προηγουμένων, περιποιεῖ δὲ τιμὴν διὰ τὸν René Henry. Ἂς ἐλπίσωμεν δ' ὅτι διὰ τῆς φιλοπονίας αὐτοῦ θὰ ἔχωμεν συντόμως καὶ τοὺς δύο ἐξαγγελθέντας ὑπολοίπους τόμους τῆς Βιβλιοθήκης.

Ν. Α. ΛΙΒΑΔΑΡΑΣ

Vizantiski izvori za istoriju naroda Jugoslavije. Tom I, obradili F. Barišić, M. Rajković, B. Krekić, L. Tomić. Posebna izdanja Srpske Akademije Nauka knjiga 241, Vizantološki Institut knjiga 3, Beograd 1955. Σελ. XXII καὶ 328.

Tom II, obradio B. Ferjančić. Posebna izdanja Srpske Akademije Nauka knjiga 323, Vizantološki Institut knjiga 7, Beograd 1959. Σελ. XII καὶ 98.

[=Βυζαντιναὶ πηγαὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν λαῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας. Τόμος Α', ἐπεξειργασμένος ὑπὸ F. Barišić, M. Rajković, B. Krekić, L. Tomić, Εἰδικαὶ ἐκδόσεις τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν βιβλ. 241, Βυζαντινολογικὸν Ἰνστιτοῦτον βιβλ. 3, Βελιγράδιον 1955. Σελ. XXII καὶ 328.

Τόμος Β', ἐπεξειργασμένος ὑπὸ B. Ferjančić, Εἰδικαὶ ἐκδόσεις τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν βιβλ. 323, Βυζαντινολογικὸν Ἰνστιτοῦτον βιβλ. 7, Βελιγράδιον 1959. Σελ. XII καὶ 98].

Τὸ Βυζαντινολογικὸν Ἰνστιτοῦτον τῆς Σερβικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἱδρυθὲν τὸ 1948 καὶ διευθυνόμενον ἀπὸ τὸν ἔξοχον ἐρευνητὴν τῆς βυζαντινῆς ἱστορίας κ. Γεώργιον Ὀστρογκόρσκυ, ἔθεσεν ὡς κύριον σκοπὸν τῆς ἐπιστημονικῆς δράσεώς του τὴν ἔρευναν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας τῶν λαῶν, οἱ ὁποῖοι συμπεριλαμβάνονται σήμερον εἰς τὴν Νοτιοσλαβικὴν Ὁμοσπονδίαν, καὶ τοῦ Βυζαντίου. Ἰδιαιτέραν δὲ σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν νοτίων Σλάβων εἰς τὸν μεσαίωνα ἔχουν τὰ συγγράμματα τῶν βυζαντινῶν ἱστορικῶν καὶ χρονογράφων, τὰ ὁποῖα περιέχουν πολυτίμους πληροφορίας ἀφορώσας τὸ παρελθὸν τῶν Σλάβων τῆς Βαλκανικῆς χερσονή-

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
16/04/2024 12:04:13 EEST - 3.138.141.202